

Hur och varför övningsškola tillsammans med Göteborgs universitet?

Innehåll:

Stor satsning på övningsškolor

Vad är en övningsškola?

Vilka är egentligen incitamenten att bli övningsškola?

Professionsutvecklande handledarutbildning

Handledarutbildningar vid Göteborgs universitet

Övningsškolor prioriteras i placeringsarbetet

Specialerbjudanden för övningsškolor

Hur införs övningsškolor vid Göteborgs universitets lärarutbildningar?

Hur blir en skola övningsškola

Den nationella och lokala bakgrunden

Stor nationell satsning på övningsškolor

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en central del i de utbildningar som leder till lärarexamen. VFU genomförs i skol- och förskoleverksamhet under handledning och syftar till att utveckla studenternas praktiska yrkesfärdigheter och ge möjligheter att tillämpa teoretiska

kunskaper. Sedan några år tillbaka pågår ett landsomfattande reformarbete som syftar till att förbättra kvaliteten i lärarutbildningarnas VFU genom att införa särskilda övningsškolor och övningsförskolor.

Att lärarutbildningarna ska använda övningsškolor i den verksamhetsförlagda

utbildningen regleras sedan den 1 juli 2022 i *Förordning om utbildning av lärare och förskollärare (2021:1335)*.

Tanken på att använda övningsškolor är väl förankrad hos de lärosäten som bedriver lärarutbildning.

Vad är en övningsškola?

Sedan 2014 bedrivs förskolläraryrkesprogrammet VFU i s.k. övningsförskoleområden, och har KPU med förhöjd studietakt haft ett övningsškoleupplägg på sin VFU.

Vid Göteborgs universitets övriga lärarutbildningar prövas nu en modell för övningsškolor i en pilotverksamhet. Under 2024 påbörjas ett successivt införande av övningsškolorna.

Göteborgs universitets modell för övningsškolor bygger på det som förordningen stipulerar om övningsškolor. En övningsškola kan vara en eller flera skol- eller förskoleenheter som tillsammans uppfyller ett antal kriterier.

Målet är att skapa hållbara kunskapsbildande VFU-miljöer som dels bidrar till ökad kvalitet i lärarutbildningen, dels bidrar till skolutveckling och professionsutveckling för lärare.

Ett grundkriterium för att bli en övningsškola är att skolans ledning, organisation och undervisning såväl som kvalitets- och utvecklingsarbete håller god kvalitet.

Vid övningsškolorna ska det finnas en hög *koncentration* av studenter och handledare. Det ska med andra ord vara relativt många studenter som gör sin VFU på skolan. Koncentrationen bidrar till att VFU blir en naturlig del av verksamheten där studenter och VFU-handledare kan samverka med varandra.

En annan central komponent är *kompetens*. Övningsškolorna utmärks av att handledarna har bedömts vara särskilt yrkeskickliga och har en utbildning inom handledarskap eller motsvarande på minst 7,5 hp. Även universitetets kurslärare ska genomgå särskild kompetensutveckling för uppdraget.

Dessutom ska det finnas en tät *samverkan* mellan övningsškolorna och lärosätet bland annat genom utökade dialogtytor och nätverk.

Göteborgs universitet ska i samverkan med övningsškolorna också arbeta för att studenterna ges inblick i *praktiknära forskning*.

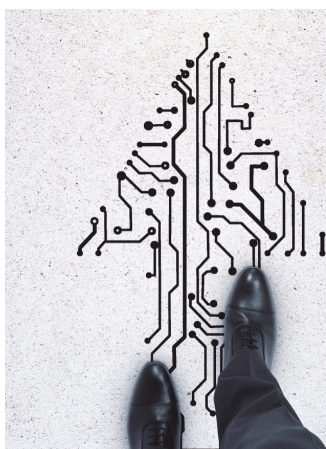
Vilka är incitamenten för att bli övningsskola tillsammans med Göteborgs universitet?

Om kursen Professionshandledning för VFU-handledare

Kursen vänder sig till dig som har en lärarexamen och vill handleda lärarstudenter under deras verksamhetsförlagda utbildning (VFU). Du får genom kursen kunskap om att handleda lärarstudenter under verksamhetsförlagd utbildning relaterat till de kurs- och examensmål som finns. Du får också förutsättningar för att utveckla din förmåga att handleda inom ramen för din egen pedagogiska verksamhet

Kurskod: PDG 630
Omfattning: 7,5 hp

[Professionshandledning för VFU-handledare | Göteborgs universitet \(gu.se\)](#)

Nationella utvärderingar har visat att det finns en rad fördelar med övningsskolor. Dels stärks kvaliteten i den verksamhetsförlagda utbildningen. Dels kan VFU i en övningsskolemodell med hög koncentration, stärkt kompetens och tät samverkan fungera som en motor för skolutveckling och lärares professionella utveckling. Lärare och rektorer på övningsskolor vittnar också om att deras arbetsplatser blivit mer attraktiva.

Samma resultat har framkommit i uppföljningar av den försöksverksamhet med övningsförskskoleområden som nu permanentats vid Göteborgs universitets förskolläraryt utbildning.

Samtidigt går det inte att sticka under stol med att det också kräver mer av en skola att vara övningsskola. Att bygga bättre VFU-miljöer som också skolan och dess personal kan dra nytta av kräver engagemang. VFU

behöver vara mer prioriterat än på en "vanlig" VFU-skola.

Det är därför på sin plats att här precisera vad incitamenten för en skola är.

Varför ska en skola alltså eftersträva att bli en övningsskola?

Professionsutvecklande handledarutbildning

En grundsten i Göteborgs universitets modell för övningsskolor är att de lärare på skolan som är VFU-handledare har genomgått en handledarutbildning om 7,5 hp. Ett viktigt syfte med denna handledarutbildning är givetvis att stärka lärarstudenternas utbildning. Undersökningar visar att de handledare som genomgått handledarutbildning känner sig mer

förberedda och säkra i sin roll som handledare jämfört med handledare som inte genomgått denna utbildning.

En handledarutbildning kan dessutom stärka läraren bortom handledarrollen. Det är en professionsutvecklande utbildning som stärker förmågan att handleda inom ramen för den egna pedagogiska yrkesutövningen. Det finns

därför stora fördelar med att flera lärare på en skola har genomgått utbildningen.

Från 2025 inrättas ett professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Handledarutbildning kommer att betraktas som meriterande kompetensutveckling som kan ligga till grund för lärarens avancemang i karriären.

Handledarutbildningar vid Göteborgs universitet

Vid Göteborgs universitet finns handledarutbildningen som en reguljär utbildning där undervisningen sker på kvartsfart på distans genom föreläsningar, seminarier och workshops via en digital lärplattform. Denna utbildning kan lärare söka

individuellt. För de huvudmän som planerar att medverka i Göteborgs universitets verksamhet med övningsskolor erbjuds en platsförlagd handledarutbildning. Här sker undervisning genom föreläsningar, seminarier och

workshops förlagda på Göteborgs universitet, en skola eller inom en kommun samt via en digital lärplattform. Tid och plats för utbildningen avgörs gemensamt av huvudmannen och universitetet.

Övningsskolor och deras huvudmän prioriteras i placeringsarbetet

Många skolhuvudmän och rektorer ser VFU som en viktig rekryteringsbas- ett sätt att knyta kontakter med framtida potentiella anställda.

Dessutom kan de studenter som gör sin VFU på skolan utgöra en naturlig kontakt med universitetet. De kan med andra ord bli en kanal till den senaste forskningen inom utbildningsvetenskap eller olika undervisningsämnen.

Göteborgs universitet kommer att prioritera skolhuvudmän som har övningsskolor när studenter ska placeras.

Det är dessutom troligt att övningsskolorna på sikt kommer att vara de mest attraktiva VFU-skolorna ur lärarstudenternas synvinkel. Det är där de kommer att vilja göra sin VFU.

Att ha många studenter och många handledare på en skola är som sagt förknippat med en viss ansträngning.

Samtidigt kommer skolan med ett kontinuerligt mottagande att bygga upp en vana av att ha VFU-studenter på plats. Med goda rutiner och en etablerad VFU-miljö blir VFU en naturlig del av verksamheten.

Specialerbjudanden till övningsskolor

Vid Göteborgs universitet erbjuds relevant kompetensutveckling för lärare och rektorer.

Framöver kommer Göteborgs universitet dessutom att erbjuda särskilda kompetensutvecklingsinsatser som är exklusiva för övningsskolorna och/eller de huvudmän som har övningsskolor i sin organisation.

Exempelvis kommer personal vid övningsskolor i fortsättningen att prioriteras vid arrangemangen Ämnets dag, Kollegiet för yrkeskunnande samt konferensen *Praktiknära forskning i samverkan*.

Övningsskolorna och deras huvudmannaorganisationer kommer också att erbjudas särskilda kompetensutvecklingspaket i

aktuella frågor. Från 2024 kommer det till exempel att erbjudas utbildning i ämnesbetygsreformen för gymnasieskolan, språkutvecklande arbete samt AI och digital kompetens.

Huvudmän med övningsskolor har möjlighet att fortlopande lämna in önskemål om särskild kompetensutveckling för sina övningsskolor.

Om specialerbjudanden till övningsskolor

Ämnets dag

är en fortbildningsdag för verksamma ämneslärare i grundskolans åk 7-9 och gymnasieskolan. Det är ett tillfälle att ta del av efterfrågad ämnesfortbildning, träffa andra inom samma fält och få tillfälle att skapa kontaktytor till universitetet.

Ämnets dag äger rum tisdagen i v 44.

Praktiknära forskning i samverkan

är en konferens som riktar sig särskilt till verksamma inom akademi och skolväsende. Forskning med relevans för hela skolväsendet lyfts fram med ett brett spektrum av frågeställningar. Under konferensen diskuteras hur praktiknära samverkansforskning kan bedrivas och resultat från sådan forskning.

Konferensen äger rum onsdagen i v 44.

Hur införs övningsskolor vid Göteborgs universitets lärarutbildningar?

VFU vid Göteborgs universitets lärarutbildningar

Varje år gör cirka 4000 lärarstudenter från Göteborgs universitet VFU på cirka 900 skolor och förskolor runtom i landet.

Du kan läsa mer om vart studenter vid Göteborgs universitet gör sin VFU i [VFU-kartan](#)

Under 2022-2024 har en modell för övningsskolor prövats i pilotverksamhet. Fem kommuner och

fjorton skolor deltog i pilotverksamheten.

Med start 2024 kommer vi att gå från pilotverksamhet

till en modell med etablerade övningsskolor. Antalet övningsskolor kommer succesivt att bli fler.

Hur blir en skola övningsskola?

Från och med hösten 2024 finns en avtalskonstruktion med tre typer av avtal.

Ett VFU-samverkansavtal för Göteborgsregionens kommuner. Varje kommun bestämmer i dialog med Göteborgs universitet vilka skolor som är övningsskolor.

Ett VFU-samverkansavtal för enskilda skolor som efter ansökan bedöms nå upp till kriterierna för en övningsskola.

Ett VFU-avtal för skolor som tar emot enstaka studenter och inte kommer att vara övningsskolor.

Utveckling och uppföljning

Vid Göteborgs universitet finns en etablerad organisation för samverkan om VFU.

Bland annat finns organiserade mötesplatser för olika funktioner hos

skolhuvudman och lärosäte. Det finns också samverkanytor som arbetar aktivt med utveckling av VFU såväl inom program som övergripande.

Verksamheten med övningsskolor kommer att följas upp i särskilda uppföljningsdialoger som genomförs regelbundet.

Läs mer om VFU och arbetet med övningsskolor på gu.se/cess."